

Ampak sem opti mist

ZORAN PREDIN ob novem albumu Na koncu naše mavrice

"Ve š, finta nič ne pomaga, če vino ni vredu," je rekel Zoran Predin. Ne spomnim se, da bi se v Ljubljani kadarkoli sestala drugje kot v Dvornem baru. Tam je imel v četrtek tudi predstavitev nove plošče Na koncu naše mavrice. Golaž, muzika in buteljno vino, posebej oblikovano. Ampak steklenica je lahko še tako lepo oblikovana, pa ne pomaga, če vsebina ne štima. Zdaj to 55-letni Predin ve tudi za svoje albume. Na koncu naše mavrice je. Nenavadna plošča. Knjižni uspeh, težave s srcem, himna za Eurobasket. Nekako bi se vse to moralo poznati tudi na njegovi glasbi. "Zoran Predin je v redu," se pošali, ko ga vprašam, kako se kaj ima. "Nobene januarske apatije, ravno obratno. Nova pozitivna energija se je pojavila. Zdravniki so mi sicer že pred letom rekli, da se ne smem sekirati za stvari, na katere nimam vpliva in jih ne morem spremeniti. In točno eno leto sem potreboval, da sem se tega naučil. No, razen na tekmah, ki mi pojêjo živce (smeh). Ugotovil sem, da je ustvarjalnost boljša poraba časa kot ubadanje s filozofskimi vprašanji na temo dnevne politike."

(Robert Balen)

Goran Krmač, Janez Dovč, Barbara Predin Lapajne, Zoran Predin in Robert Piki

Ah, kdo se pa sploh še "sekira" zaradi dnevne politike.

"No, vseeno postajam vedno ve čji evroskeptik in zagovornik univerzalnega temeljnega dogodka. Kombinacija tistega dobrega iz socializma in tistega, kar ima dobrega kapitalizem. Če bi se to združilo, bi imeli boljši sistem od 'demokracije', ki jo imamo zdaj. Problem je lahko le za tiste, ki niso živeli v socializmu in se jim niti sanja ne, o čem govorim."

Za nekoga, ki se po mnenju medicinske stroke ne bi smel vznemirjati za stvari, na katere nima vpliva, malo presenečate s komadom Bravo, evro!, v katerem požete "ti si naš vladar, naš požrešni car".

"To je priredba komada Srečno, Kekec! (Lačni Franz, 1989), ki je govoril o diktaturi ideološke sorte. Bravo, evro! pa govori o diktaturi marketinga in potrošništva. Malo sem spremenil besedilo, vse druge besede pa so žal spet naše svoje aktualno mesto."

Produkcija albuma je drzna. Zveni kot album, ki ste ga dolgo želeli posneti, pa si ga morda niste upali. Češ, izvolite, pa me bolj malo briga, kaj bodo drugi rekli.

"Odločil sem se, da se ne bom ponavljal. Kar je težka odločitev. Najlažje je namreč ostati na krilih uspeha in ponavljati formulo. Ko delaš kaj novega, tvegaš, da boš koga izgubil, hkrati pa odpiraš nova okna in vrata ter upaš, da še koga pridobiš. Po gypsy swingu sem se obrnil k nečemu, kar me je od nekdaj zanimalo: k

elektronski muziki. Že v gimnaziji sem poslušal Tangerine Dream, nikoli pa nisem znal elektronike povezati s svojo glasbo. Uspelo mi je šele, ko sem spoznal ta trio (Robert Pikel - kitara, Janez Dovč - harmonika, Goran Krmac - tuba). Plus, odločil sem se, da si pesmi ne bodo podobne. Všeč mi je, da poslušalec ne ve, kaj mu bo prinesel naslednji komad, da ga na novo presenetiti."

Pa ni to pri vaših letih malo preveč tvegano?

"Uf, kakšni marketingarji bi bili besni kot risi. Ampak saj ne delam plošče za marketingarje, temveč zase in za sorodne duše. Problem pa je, ko avtor s svojim imidžem označi pesem. To so moje nove pesmi, ki doživljajo drugačen sprejem v javnosti, ker jih pojem jaz. Če bi jih izvedel kdo tretji oziroma če ne bi imela bremena moje medijske podobe, bi verjetno imela drugačen sprejem v javnosti."

Boljši?

"Drugačen. Tu se komadom včasih dogajajo krivice. Želim povedati: če bi Led Zeppelin posneli Alfa samca, bi jih kritiki raztrgali. Komad pa ni nič kriv, v tem je hec. Če bi ga namreč posnela Natalija, bi rekli, 'benti, Natalija je obrnila list in poje boljše komade'."

Že, ampak vam starejšim se očita

ravno to. Da delate ene-in-iste komade. Plošča Pera Lovšina Za spremembo, aktualen, grizljiv in pošten izdelek, je šla žal kar precej mimo. Ne morete več posneti dobrih, prepoznavnih, odmevnih albumov?

"Mislim, da ima Na koncu naše mavrice dobre prepoznavne in odmevne komade, bo pa čas pokazal, koliko je upravičen moj optimizem. Zelo nevarno bi bilo reči, da je šel Perov album kar tako mimo. Šel je morda mimo nekaterih 'označevalcev', druge pa je očaral in zadovoljil. Če govorimo o številkah, pridemo do znane ugotovitve, da je marketing ukradel umetnost. Še bolj pa me skrbi posledica takega stanja za novo generacijo, ki ne bo imela take pisane izbire vsebin, izobrazbe in vedenja, kot smo jo imeli mi. Brez podcenjevanja ugotavljam, da brez osnovne predizobrazbe na vseh področjih pač ne gre. Nobena nova tehnologija ne more nadomestiti družinske vzgoje in bontona. Ostala jim bo tranzicijska revščina, miselnost, ki je dvajset let načrtno uničevala staro in prodajala novo. Treba je udariti po mizi."

Kdo pa bo? Vi?

"Ne, ena od naslednjih generacij. Saj vidim znake pri tistih, ki so zasičeni s tehnologijo. Pri sinu Žigu opažam, da jim živo igranje z bandom pomeni več kot igranje igrice po internetu."

Vi pa delujete mladi v naslovnem komadu Na koncu naše mavrice ...

"... če se pohecam, ker je tudi edini na albumu, za katerega glasbe nisem napisal sam (smeh)."

Pardon.

"Nič hudega. V originalu se imenuje Pitaju me, pitaju Oliverja Mandića. Ko sem ga prvič slišal, sem si rekel, da moram podobnega napisati tudi sam. Dvajset let sem ga nosil okrog in vznemirjal me je do te mere, da sem na hrvaški verziji albuma posnel original v srbskem jeziku, slovenska verzija pa ima novo, drugačno besedilo in vonj po drugačni duhovnosti. Vseeno hvala pa za kompliment (smeh)."

Ko smo pri komplimentih: ste vi tempirana copata, o kateri požete na albumu?

"Avtobiografska je, seveda. To smo vsi mi. Nekateri sicer bolj, drugi manj, nekateri se nočejo zavedati, nekateri se nikoli ne zavedo. Šaljiva pesem. Iz copat se ne smejo delati resne sociološko-psihološke ugotovitve."

Čeprav je kar zanimivo, da je copata negativen pojem. Nekdo, ki je svoji dragi vselej na voljo. Zakaj bi to bilo sploh slabo?

"Copata je v tem tekstu predstavljen kot tiha voda, ki lahko zdaj zdaj eksplodira. Stereotipi, kako se je treba obnašati v zakonski zvezi, so že dolgo tema ekspertov, zato ne bi posegal v njihovo debato. Tempirana copata je v mojem primeru dobra rdeča cunja za dežurne bikce, da bodo poslušali komad in skušali iz njega potegniti kaj uporabnega."

Dežurni bikci bodo zastrigli z ušesi še pri Zaplezali smo se.

"Najbrž. Kar precej angažiranosti je v teh besedilih. Če odvzameš glasbo, komadi še zmeraj stojijo. Komad Na, muca, na klobaso!, o katerem govoriva, je nastal po zgodbi o Butalcih, v kateri Butalci podirajo drevesa tako, da Butalec spleza gor in za sabo seka veje, dokler na samem vrhu ne ugotovi, da ne more več splezati dol. Preostali Butalci se čohajo po glavi, tuhtajo, kako bi ga rešili, zato sklenejo, da bi bilo dobro, če bi mucu na rep privezali štrik in bi mu ga odnesla gor. Ampak s čim mucu privabiti, da bo šla gor? S klobaso! In je Butalec kazal dol mucu 'klobaso'. Ampak muca se ni dala, ker muca vedno ve, kaj je prava klobasa. No, skratka, naša politična realnost je taka, da nam politika kaže klobaso, ki ni klobasa. Politiki so nas zaplezali in zato smo zaplezani vsi. Angažiranost je prisotna na albumu, ni pa tako zelo akcentirana, kot je bila včasih."

Zakaj ste se odločili za priredbo Naj ti poljub nariše ustnice?

"Ker je veliko mladih, ki te pesmi niso še nikoli slišali."

Toliko manj kot druge od Lačnega Franza?

"Res, precej manj. Govoril sem z Beograščanko, ki živi in dela v Ljubljani, in mi je rekla, da še nikoli ni slišala te pesmi. Podobno so rekli mladci tudi v Zagrebu. Poznajo Ne mi dihat za ovratnik, Praslovana. Te pa ne. Greh. Novi verziji sem dal drugačen naslov - Poljub, ki riše ustnice - in na vseh koncertih je bila izjemno dobro sprejeta."

V sanjah se vam je v uvodnem komadu prikazala Margita Stefanović, klaviaturistka kultne srbske skupine Ekaterina Velika (EKV). Zakaj je danes še vedno bolj "kul" odkriti EKV kot Lačnega Franza?

"Ne vem. Generacija, ki bo ponovno odkrila Lačnega Franza, se počasi postavlja na svoje noge. Bili smo poseben band, ki ni sodil v nobeno znano žanrsko kategorijo. Kdor odkriva novi val, muziko osemdesetih s posebno energijo, ga hitro posvoji. Vsi namreč poznajo Električni orgazam, Idole, Film in delno tudi Lačnega Franza. Ampak na žalost ne v Sloveniji. Zunaj Slovenije precej bolje kotiramo, tudi jaz solo, kar je posledica omenjenih tranzicijskih medijskih situacij, ki so si sledile v zadnjem desetletju. Ampak sem optimist. Moja glasba bo našla nova ušesa tudi v Sloveniji."

Margita je imela fenomenalen in hkrati zelo tragičen življenjepis. Umrta je v beograjskem Voždovcu kot brezdomka, prepoznali so jo šele po nekaj dneh. Pianistko z naslovnice albuma Ljubav (1987) z izjemno naklado.

"Cel EKV je mrtev, ona je preminila zadnja pred enajstimi leti. Zelo dobro smo se spoznali, ko smo se srečevali v teve oddajah, koncertih, hotelih, bencinskih pumpah. Ko so igrali na Rotovžu v Mariboru, smo jim posodili bobne. Skratka, super band je bil EKV, Margita pa posebna punca. Ona in Ivo Pogorelič sta bila kot mlada pianista na istem nivoju. On je šel v Moskvo, ona pa ne. Najbolj hecno je bilo, kako so jo popularni rockerji tistega časa zaman osvajali. Odleteli so kot gumbi gat."

Tudi vi?

"Ne (smeh). Ni bilo takšne iskric. Bila sva prijatelja."

Novi val se dobro prodaja sploh v Zagrebu. Decembra ste dodobra napolnili zagrebško Tvornico. Kaj si tokrat mislite?

"To je najlepša nagrada, ki jo lahko dobiš za svoje delo. Polna dvorana obiskovalcev vseh starosti, zbranih iz vseh vetrov. To je nekaj, kar ima urbana sredina v Zagrebu, Beogradu in Sarajevu. Dovolj sorodnih duš je, da napolnijo dvorano in napravijo pravo vzdušje. Tisoč ljudi pač ni malo. Ves čas sem prisoten v vseh eksjugodržavah, rad pojem v tujih jezikih. Začel sem s francoščino, sledila je angleščina, zdaj pa nastopam v jugoesperantu, ki ga vsi razumejo, sam po sebi pa ne obstaja (smeh). V zadnjih letih sem bistveno več nastopal v tujini kot v Sloveniji. Zdaj se bom pa z Na koncu naše mavrice spet vrnil."

Podobno kot z Lačnim Franzem.

"Ja, domov smo se vrnili šele s tretjim albumom Ne mi dihat za ovratnik (1983). Pri prvih dveh albumih Ikebana (1981) in Adijo pamet (1982) je bilo razmerje v številu nastopov devet proti ena v korist drugih republik. Ko so sredi devetdesetih mediji začeli ustvarjati splošen glasbeni okus v naši nesrečni tranziciji, sem bil označen za nergača, ker sem navijal za kvaliteto, zlasti v besedilih. Žal tega nisem znal predstaviti na pravilen način in sem si več činoma za vse takrat nastale očitke sam kriv. Potem pa se je še moje simpatizerstvo do partizanstva, ne do komunizma, sprevrglo v farso, da me danes za 'komunajzarja' zmerjajo tisti, ki so bili nekoč sami v partiji. Narobe svet (smeh). Pa saj ... Nerad se ponavljam."

Pa vam očitajo prav ponavljanje.

"In sva spet pri marketingarjih, ki tega ne marajo. Se je pa ravno zaradi take miselnosti urbani prostor v Sloveniji zmanjšal na štiri, pet večjih mest. Promocijski koncert bo v Kinu Šiška (28. marca), potem pa razmišljam še o Mariboru, Celju, Novem mestu, Kranju in Kopru. Kam pa potem? Včasih je bilo 50 urbanih rockerskih odrov! Tudi na podeželju. Včasih smo imeli v manjših mestih tudi po dva koncerta na leto, zda se pa tam že petnajst let nič urbanega ne zgodi. So za takšno stanje odgovorni mediji?"

Delno. Ko sva pri odgovornosti in odnosih: kakšen je vaš odnos z Mariborom?

"Sva kot dva temperamentna zaljubljenca in iskrica še gori (smeh)."

Od nekoga zelo blizu NK Maribor sem slišal zanimivo oceno: da ste nehali biti Mariborčan takrat, ko ste "gor dali" zeleni šal Olimpije. Resda košarkarske, pa vendar. Tako Maribor loči na naše in vaše, saj to dobro veste že od nekdanj.

"Za vse, ki se omenjene definicije držijo, nočem biti več Mariborčan. S sinom Črtom redno mahava s šalom in navijava za košarkarje Olimpije. Športe sem si razdelil tako: v hokeju za Jesenice, dokler so še bile, v rokometu za Celje, v fuzbalu za Maribor in v košarki za Olimpijo. Kar se Maribora tiče, vem, da je več Mariborov. Nekateri njegovi obrazi niso lepi, tisti Maribor, ki ga imam rad, se pa ni spremenil. Njegov čas spet prihaja. Nekaj že brsti."

Poštna. Udarnik. Živa dvorišča. Urbane brazde. Fuzbal. In povrh še protesti in menjava župana. Vi pa ves ta čas v Ljubljani. Vam ni kdaj žal? Živite v mestu, ki se ne zna tako mobilizirati. Stožice Ljubljančanov ne zanimajo. Ne navijačev ne davkopljučevalcev.

"Solze so mi prišle v oči, ko sem gledal vstaje v Mariboru. Kamor koli sem šel, v Zagreb ali Beograd, so me cukali za rokav in me spraševali, kako je Mariboru to uspelo. Žal pa je slovenski vsakdanjosti, prepredeni z osebnimi interesi po sorodstvenih in poslovnih linijah, uspelo na tako majhnem prostoru zatreti vstajo. Naša majhnost ima sicer svoje prednosti, a zaenkrat gospodarijo slabosti. Še bo trajalo, da se izvijemo iz klientelizma. Mogoče bi Maribor moral že zdavnaj sam v svet, mimo Ljubljane. Iskric, ki jih slišim, da novi župan išče kapital po svetu kar sam, se mi zdijo absolutno okej. Če vzameva NK Maribor kot najbolje stoječo mariborsko firmo, bi bilo smiselno nekaj te zmagovalne miselnosti prenesti tudi v vsakdanje življenje. Zdi se, kot da rešitev vsi poznamo, da je vsem na dlani, nobeden pa ne zna točno predvideti, kaj vse bi se lahko zgodilo. Očitno mora miniti še nekaj časa."

Ljubljana vam je všeč?

"Je."

Poznate pa vic, da grede Ljubljančani za vikend - domov?

"Poznam. Poznam pa tudi razliko med tisto staro in novo, uradno, prestolniško Ljubljano. Žal tiste stare Ljubljane nihče ne pozna. Jaz sem jo k sreči spoznaval na košarki s fanti ob nedeljah. Kamorkoli se danes obrneš, žal vidiš samo prestolnico in uradništvo. Vzdušje v centru je pa sicer svetovljansko, urbano in dobro. Srce me boli, ko vidim opustelo mariborsko Gosposko ulico, ki bi morala imeti enak status."

Na Poštni že ne. Tudi ne na Slovenski.

"In to je dobro! Ko sem v Memphisu videl, kako je, če ni več žive duše v centru mesta, me je vrglo na rit. Kasneje so mesto obnovili, dvajset let pozneje je Memphis čisto drugačna zgodba. To je nekaj, kar mora tudi Maribor narediti. In verjamem, da mu bo uspelo."

Kako so ljudje sprejeli himno Eurobasketa Rad imam košarko?

"Dobro in še vedno je himna košarkarske reprezentance za letošnje svetovno prvenstvo v Španiji. Čudovito je bilo navijati za Slovenijo v Celju in tukaj v Stožicah. Šele po koncu prvenstva so ljudje začeli poslušati, o čem

sploh poje himna. O tistem, kar je kasneje govoril Boštjan Nachbar. Da smo s košarko združeni in iste barve. Naša košarka je odlična. Goran Dragić je letos naša lanska Tina Maze. Njen velik fan sem in to tudi ostajam. Okoli nje se vedno preriva ogromno različnih poslovnih interesov. Punca živi pod stresom sto na uro že petnajst let, bolj malo normalnega življenja ima. Z njo se rad pohvalim v tujini pa z Goranom in še koga bi našel. Na žalost pa obstaja tudi druga plat medalje. Vedno več je namreč povabil za dobrodelne koncerte, tudi po tri na dan. Državo bi moralo biti tako zelo sram! Gledal sem TV-prispevek o tem, kako gre 29 otrok na malico, en sam pa ostane in sedi lačen v razredu. Kakšna država smo?! Ravno zaradi takih primerov se mi zdi, da ko bo naslednjič počilo, da bo počilo zares in do konca. Ne vem, koliko se tega zavedajo tisti, ki se grejo državo."

Še to ... kaj bi za novi album rekel Smiljan Kreže, ki ste mu posvetili Na koncu naše mavrice?

"Uf. Odkrit bi bil. ' Toti je dober, toti je fajn, ostalo pa je tak tak.' Taka bi bila njegova kritika (smeh). Vsak dan se spomnim nanj. Zelo ga pogrešam."